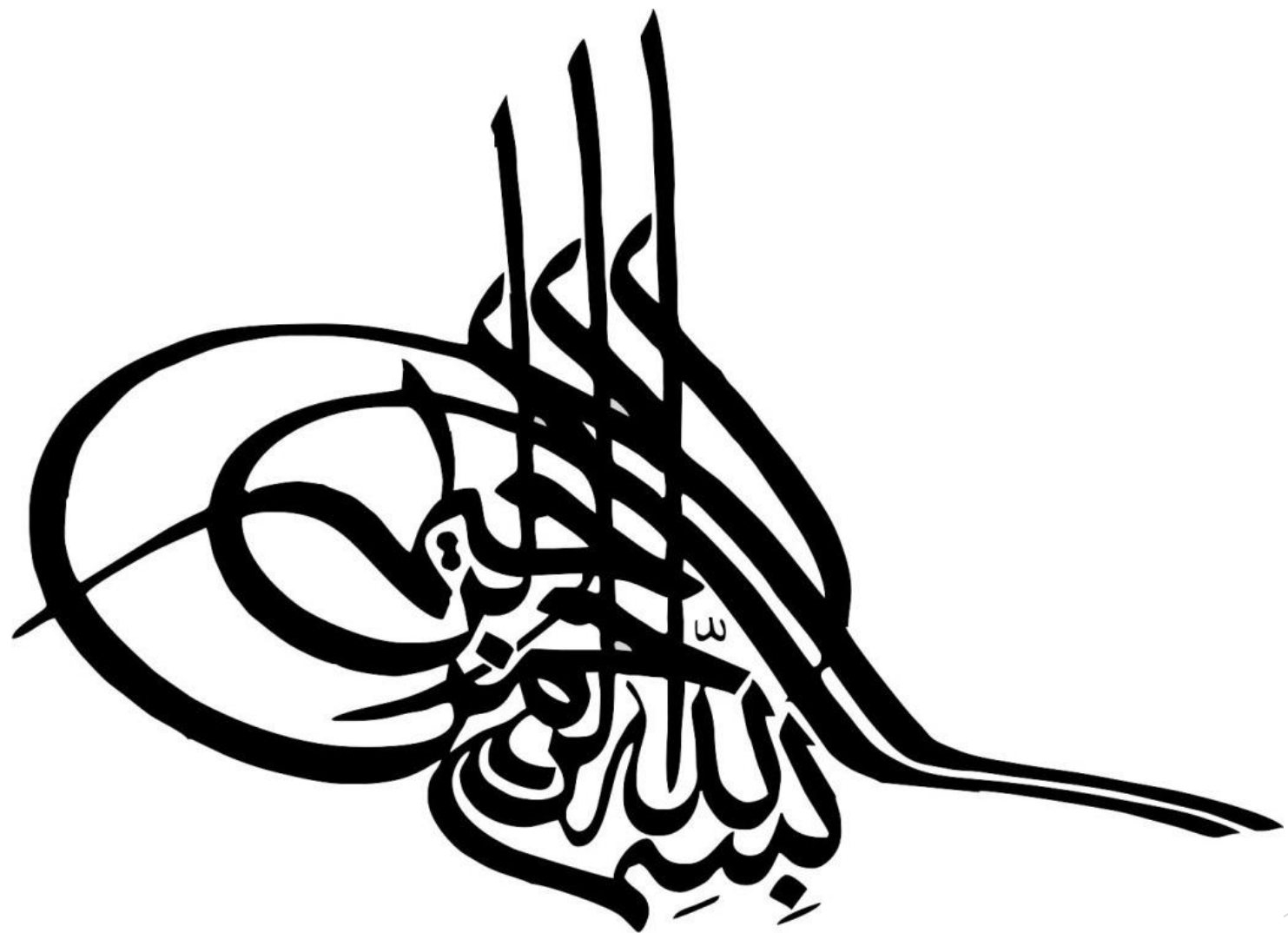

معبود من! زمرمه نام تو امواج خروشان اضطراب را از ساحل طوفان زده قلمم محو می کند.

بسمه تعالی
روان شناسی رشد
منبع: روان شناسی رشد (از لقاح تا کودکی) جلد
اول
نویسنده لورا برک مترجم یحیی سید محمدی
استاد: زینب رضائی
فصل اول: تاریخچه. نظریه ها و راهبردهای
پژوهشی
جلسه سوم

دیدگاه‌های نظری جدید

- ▶ پردازش اطلاعات : با روی آوردن پژوهشگران به حوزه روان شناسی شناختی برای آگاهی از شکل گیری تفکر این دیدگاه شکل گرفت.
- ▶ دیدگاه پردازش اطلاعات : ذهن انسان رانیز به صورت سیستم دستکاری کننده نماد در نظر گرفت که اطلاعات از طریق آن جریان می یابند . از لحظه ای که اطلاعات در واحد درون داد به حواس ارائه می شود تا زمانی که در برون داد به صورت پاسخ رفتاری نمایان می شوند ، به طور فعال رمزگردانی می شود، تغییر می یابند و سازمان دهی می شوند.
- ▶ پژوهشگران برای ترسیم مراحل حل مساله و انجام تکالیف از نمودارهای گردشی استفاده کردند که شبیه برنامه ای است که برای یک کامپیوتر طراحی میشود تا یک سری عملیات ذهنی را انجام دهد

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید پردازش اطلاعات

این دیدگاه همانند پیازه افراد را به صورت موجودات فعال و معقول میدانند ولی برخلاف پیازه رشد را به صورت مرحله تقسیم نمی کند بلکه رشد را پیوسته میدانند (فرایندهای فکری مثل ادراک توجه حافظه برنامه ریزی و... به صورت مشابه و به میزان کمتر و بیشتر در همه سنین عمل میشود.)

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید پردازش اطلاعات

▶ در دودهمه گذشته این دیدگاه به صورت علوم اعصاب شناختی مربوط به رشد (پژوهشگرانی از روان شناسی، زیست شناسی، علم اعصاب و پزشکی گرد هم می آورد تا رابطه بین تغییرات در مغز و پردازش شناختی و الگوهای رفتار فرد در حال رشد را بررسی کند) گسترش یافته.

▶ آگاهی از روابط بین عملکرد مغز و رفتار با بررسی فعالیت درون مغز وقتی کودکان و بزرگسالان تکالیف مختلف انجام می دهند.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید پردازش اطلاعات

- ▶ بررسی تاثیر تجربیات اولیه رشد بر ساختارهای مغز کودک خردسال
- ▶ علت انعطاف پذیری مغز در 5 سال اول زندگی : به خاطر تجربه خیلی پذیرای رشد است اما در طول زندگی انعطاف پذیری را حفظ می کند.
- ▶ یافته های دانشمندان علوم اعصاب: تجربیاتی که مغز در سنین مختلف به آن حساس است ؛ مبنای مغزی تعدادی از اختلالات یادگیری و رفتار.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید کردارشناسی

- ▶ به ارزش سازگاران یا بقای رفتار و تاریخ تکامل آن مربوط می شود.
- ▶ دو جانورشناس به نامهای کنراد لورنز و تین برگن شالوده نوین آن را ریختند و با در نظر گرفتن گونه های حیوانی مختلف در زیستگاه طبیعی آنها الگوهای رفتاری کمک کننده به بقاء را بررسی کردند (رفتار تعقیب کردن جوجه پرنده ها که تضمین کننده تغذیه و در امان ماندن آنها می شود)

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید کردارشناسی

- ▶ مشاهدات نقش پذیری در مورد انسان به مفهوم مهم دوره بحرانی (مدت زمان محدودی که در آن فرد از لحاظ زیستی آمادگی دارد تا رفتارهای سازگارانه خاصی را فراگیرد اما به حمایت محیط تحریک کننده نیاز دارد)
- ▶ ولی اصطلاح دوره حساس بهتر از دوره بحرانی در مورد رشد انسان کاربرد دارد. دوره حساس زمانی است که برای ظاهرشدن تواناییهای خاص مطلوب است و فرد در این زمان خیلی پذیرای تأثیرات محیطی است .

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید کردارشناسی

▶ جان بولبی: روان کاو ایتالیایی با الهام از مشاهدات نقش پذیرینظریه کردارشناسی را در مورد آگاهی از رابطه والد-فرزند به کاربرد(لبخند و غان و غون کردن، چنگ زدن و گریه کردن از علائم اجتماعی فطری که مادر را ترغیب به نزدیکی به فرزند و تعامل و مراقبت میکند). رشد دلبستگی در انسان فرایندی طولانی بوده و پیامدهای دائمی برای روابط انسان دارد

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید روان شناسی رشد تکاملی

این رشته در صدد آگاهی از ارزش سازگارانۀ توانایی‌های شناختی، هیجانی و اجتماعی هنگامی که با افزایش تغییر می‌کنند، هستند. فقط به مبنای زیستی رشد نمی‌پردازند بلکه آنها میدانند که مغز بزرگ و دوران طولانی کودکی انسان از نیاز به تسلط بر محیط اجتماعی و تکنولوژیکی پیچیده حاصل شده و به این ترتیب به یادگیری هم توجه کرده اند.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی

▶ روان شناس روسی لئو ویگوتسکی بر نحوه ای که فرهنگ ارزش‌ها، عقاید، آداب و رسوم و مهارت‌های گروه‌های اجتماعی به نسل بعدی منتقل می‌شود تمرکز دارد. تعامل اجتماعی مخصوصاً گفتگوهای یاری بخش با اعضای آگاه تر جامعه برای اینکه کودکان شیوه‌های تفکر و رفتار کردن را که فرهنگ جامعه را تشکیل می‌دهد، فراگیری کنند ضروری هستند

▶ امروزه با پژوهش‌های بیشتری رابطه عقاید و رسوم خاص يك فرهنگ با رشد را بررسی میکنند.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید

نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی

► وقتی بزرگسالان و همسالان ماهرتر به کودکان کمک می‌کنند تا بر فعالیتهایی تسلط پیداکنند که از لحاظ فرهنگی معنادار هستند، ارتباط بین آنها بخشی از تفکر کودکان می‌شود و هنگامی که کودکان ویژگیهای اساسی این گفتگوها را درونی میکنند، از زبان درونی خود برای هدایت کردن افکار و اعمال خویش استفاده کرده و مهارتهای تازه‌ای را کسب کنند.

► این نظریه خیلی بانفوذ است. وبا پیازه در زمینه اینکه کودکان موجودات فعال و سازنده هستند موافق بوده اما برخلاف پیازه که به تلاشهای مستقل کودکان تاکید داشت ، او رشد شناختی را به صورت فرایندی که جامعه میانی آن می‌شود در نظر گرفت و عبارتی وقتی کودکان تکالیف تازه‌ای را امتحان می‌کنند به حمایت بزرگسالان و همسالان پخته‌تر نیاز دارند .

روان‌شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید نظریه سیستم های بوم شناختی

- ▶ بانی این رویکرد یوری برونفن برنر می باشد.
 - ▶ این نظریه فرد را به صورتی در نظر می گیرد که درون سیستم پیچیده روابطی رشد می کند که چندین سطح از محیط پیرامون بر او تاثیر می گذارند.
 - ▶ چون خلق و خوی کودک تحت تاثیر عوامل زیستی قرار دارد و در ترکیب با نیروهای محیطی رشد را شکل میدهد ، برنر دیدگاه خود را زیست بوم شناختی نامیده است.
- روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید نظریه سیستم های بوم شناختی

► برونفن برنر: محیط را شامل يك سري ساختارهاي آشيانه مانند كه خانه مدرسه محله و محيطهاي كار راكه افراد زندگي روزمره خود را در آن ميگذرانند، دانسته ولي فراتر از آن رفته و هرلايه محيط تاثير قدرتمندي بر رشد دارد.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید نظریه سیستم های بوم شناختی

► ریز سیستم: عمیق ترین سطح که از فعالیت ها و الگوهای تعامل در محیط های نزدیک تشکیل می شود. روابط دو جهتی است مثل تاثیر گذاشتن بزرگسالان بر رفتار کودکان و تاثیر ویژگیهای جسمانی و شخصیت و توانایی های کودکان بر رفتار بزرگسالان . این تعامل های دوجرتهی اغلب در طول زمان روی داده و تاثیر بادوامی بر رشد دارند. این روابط در مورد سایر افراد ریز سیستم مثل والدین هم تاثیر گذار بر کودک است.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید نظریه سیستم های بوم شناختی

▶ میان سیستم: دومین سطح که ارتباط های بین ریز سیستم ها را در بر میگیرد. مثلاً پیشرفت تحصیلی کودکان نه تنها فعالیتهای مدرسه بلکه درگیر بودن والدین در زندگی تحصیلی و به میزانی که یادگیری تحصیلی به خانه منتقل میشود نیز بستگی دارد. و همچنین تاثیر روابط کاری بر نقش والدین به عنوان همسر و والد.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید نظریه سیستم های بوم شناختی

- ▶ برون سیستم: موقعیت های اجتماعی که فرد در حال رشد را در برنمی گیرد ولی با این حال بر تجربیات در موقعیت های نزدیک تاثیر میگذارد. مثال: سازمانهای رسمی، مثل هیئت مدیره در محیط کار فرد و یا خدمات بهداشتی و رفاهی جامعه .
- ▶ که در اینجا این محیطهای کاری رسمی و غیر رسمی میتوانند با حمایتهای برون سیستمی ، به رشد والد- کمک می کنند. و شبکه های اجتماعی والدین نظیر دوستان و اعضای خانواده گسترده نیز کودکان را راهنمایی و کمک و معاشرت و حتی کمک مالی هم میکنند. پژوهشها از تاثیر منفی اختلال در فعالیتهای برون سیستم خبر داده و تاثیر آن بر تعارضها و بدرفتاری با فرزندان دارد.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید نظریه سیستم های بوم شناختی

▶ کلان سیستم: بیرونی ترین سطح مدل برونفن برنر بوده و این سطح موفقیت خاصی نیست بلکه از ارزش ها و قوانین ، آداب و رسوم و امکانات تشکیل می شود اولویتهای کلان سیستم بر برای نیازهای کودکان و بزرگسالان بر حمایت دریافتی آنان در سطوح درونی محیط موثر است. مثال: مکم مالی برای مراقبت از کودک و امتیازهای کاری برای والدین شاغل و مستمری برای سالخوردگان توسط دولت.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

دیدگاه‌های نظری جدید

نظریه سیستم های بوم شناختی

➤ سیستم پویا و در حال تغییر

➤ محیط نیروی ثابتی نیست که یکپارچه بر همه تاثیر بگذارد بلکه نیروی پویا و دائم در حال تغییر است و هروقت افراد نقش هایی را به زندگی اضافه یا آنها را رها میکنند وسعت ریز سیستم آنها تغییر میکند. و تغییرات بوم شناختی نکته عطفی در رشد هستند. شروع مدرسه، ورود به شغل، ازدواج و ...

➤ برنر بعد زمانی مدل خود را سیستم زمانی نامید: تغییرات زندگی می توانند از بیرون صورت گیرند و یا از درون فرد ناشی شوند ، چون افراد بسیاری از موقعیت ها و تجربیات خود را انتخاب کرده ، تغییر داده و بوجود می آورند و چگونگی آن به سن، خصوصیات و فرصت های محیطی وابسته است.

➤ لطفا جدول مواضع نظریه های عمده در باره مسائل اساسی در رشد را به دقت مطالعه کنید.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد

▶ در هر علمی پژوهشها بر پیش بینی رفتار استوارند که از نظریه ها یا چیزی که آن را فرضیه میگوییم بدست آمده اند.

▶ اجرای پژوهش طبق روشهای پذیرفته شده علمی، شامل چند مرحله و انتخاب است. تصمیم گیری در باره شرکت کنندگان چه کسانی، به چه تعداد و چه کاری انجام دهند، کجا و چندبار آنها را ببینند. و سرانجام نتایج بدست آمده از این داده ها را بررسی و نتیجه گیری کنند.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد روشهای پژوهش رایج

▶ پژوهشگر برای گردآوری اطلاعات چگونه تصمیم میگیرد که از چه روشی استفاده کند:

▶ مشاهده منظم

▶ در این روش برای مشاهده رفتار بزرگسالان و کودکان وارد محیط طبیعی می شویم و رفتار مورد علاقه را ثبت میکنیم (مشاهده طبیعی)

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد روشهای پژوهش رایج :مشاهده منظم

▶ امتیاز بزرگ مشاهده طبیعی : پژوهشگر میتواند رفتارهای روزمره را که امیدوارند توضیح دهند مستقیماً ببینند مثلاً برای بررسی ارتباط بین حساسیت بزرگسالان با پاسخ های همدردی کودکان ، به مشاهده رفتار کودکان و مراقبت کننده ها پرداخته شد.

▶ نقطه ضعف:همه افراد از فرصت برابر برای نشان دادن رفتار خاص در زندگی روزمره برخوردار نیستند برای برخورد با این مشکل: مشاهدات ساخت دار(پژوهشگر موقعیت آزمایشگاهی را ترتیب می دهد که رفتار مورد علاقه را برانگیخته می کند به طوری که هر آزمودنی برای نشان دادن آن پاسخ فرصت برابر داشته باشند) مورد استفاده قرار می گیرد.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد روشهای پژوهش رایج: مشاهده منظم

روشهایی که برای گردآوری مشاهدات منظم مورد استفاده قرار می گیرد بسته به مسئله پژوهش متفاوتند: برخی کل جریان رفتار را توصیف می کنند (هرچیزی که در مدت زمان خاصی بیان یا انجام شده)، برخی فقط يك یا چند نوع رفتار ضروری است.

مشاهده منظم در باره نحوه ای که کودکان و بزرگسالان واقعا رفتار می کنند اطلاعات بسیار ارزشمندی در اختیار می گذارند ولی در باره دلیل این پاسخ ها اطلاعات کمی می دهند، برای غلبه بر این مشکل از گزارش شخصی استفاده می شود.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد

روشهای پژوهش رایج: گزارش های شخصی:

➤ از آزمودنی ها می خواهیم اطلاعاتی را در باره ادراکها، افکار، توانایی ها، احساس و تجربیات گذشته در اختیار بگذارند. آنها از مصاحبه های بسیار ساخت دار، پرسشنامه ها و آزمون ها گسترش دارند.

➤ در مصاحبه بالینی: برای بررسی نقطه نظرات آزمودنی از شیوه گفتگوی انعطاف پذیر استفاده می کنند

➤ امتیازات: 1- امکان میدهد تا افراد افکار خود را به نحوی که با زندگی روزمره فکر می کنند نزدیک باشند. 2- مقدار زیاد اطلاعات در زمان کم

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد

روشهای پژوهش رایج : گزارش های شخصی:

▶ نقطه ضعف ها: به دقت افراد در نقل افکار و احساسات مربوط است ، بعضی ها پا سخ هایشان برای خشنودی مصاحبه گر است و بعضی ها وقایع گذشته را دقیق به یاد نمی آورند ، به توانایی کلا می و قدرت بیان بستگی داشته و شاید . توانایی افراد را به دلیل محدودیت در بیان افکار در قالب کلمات، این تواناییها را دست کم میگیرد.

▶ انعطاف پذیری : وقتی از هر آزمودنی سوالات متفاوتی پرسیده می شود امکان دارد که به جای تفاوت های واقعی در نحوه ای که افراد فکر می کنند روش مصاحبه را منعکس کنند. و مصاحبه ساخت دار (از هر آزمودنی سوالات یکسان باشیوه یکسان می پرسند) این مشکل را برطرف میکند.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد

روشهای پژوهش رایج: روش بالینی یا مورد پژوهی

► پیامد نظریه روانکاوی است و اطلاعات زیادی را در باره يك نفر از طریق مصاحبه ها، مشاهده ها و گاهی نمرات آزمون گرد آوری میکند و تصویر کاملی از عملکرد روان شناختی و تجربیات فرد در اختیار قرار می دهد. مناسب برای تعداد محدود، با خصوصیات بسیار متفاوت مثلا بررسی عوامل موفقیت نوابغ خردسال و بررسی محیط خانوادگی و نحوه رسیدگی والدین و ویژگیهای والدین آنها

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد

روشهای پژوهش رایج : روش بالینی یا مورد پژوهی

- ▶ **نقطه قوت این روش:**
شرح حالهای مشروحي که اطلاعات با ارزشی از عوامل متعدد موثر بر رشد را در اختیار قرار می دهد.
- ▶ **نقاط ضعف:** اطلاعات نامنظم و ذهنی گرد آوری شده، منحرف کردن مشاهدات و تعبیر پژوهشگران توسط ترجیحات نظری پژوهشگران ، مشاهدات در مورد افراد دیگر کاربرد ندارد.

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد روشهای پژوهش رایج: روشهایی برای بررسی فرهنگ

علاقه به تاثیر فرهنگ بر رشد باعث شده تا پژوهشگران روشهایی مختص پژوهش های میان فرهنگی و چند فرهنگی استفاده کنند. مثلا گاهی ویژگیهایی را که تصور میرود همگانی اند ولی درجه اش در جوامع متفاوت است بررسی میکنند و از تمام آزمودنیها در چند گروه فرهنگی با شیوه یکسان سوال کرده و مقایسه می کنند، یا مشاهده میکنند. یا از روش گزارش شخصی، و مشاهده استفاده کرده و از طریق ترجمه طوری تنظیم میکنند تا در فرهنگی فهمیده شود.

قوم نگاری: مانند روش بالینی عمدتاً توصیفی و کیفی است و بجای آگاهی از فرد واحد از طریق مشاهده کردن آزمودنی، از یک فرهنگ یا گروه اجتماعی مجزا آگاه شوند معمولا پژوهشگر چند ماه یا چند سال در زندگی روزمره افراد آن فرهنگ مشارکت می کند روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی

بررسی رشد

روشهای پژوهش رایج: روشهایی برای بررسی فرهنگ

از طریق یادداشت های میدانی که ترکیبی از گزارش های شخصی اعضا آن فرهنگ و تعبیرهای دقیق پژوهشگر می باشد و بعدا این یادداشت ها را به صورت توصیفی از جامعه کنارهم قرار داده با این هدف که ارزش ها و فرایندهای اجتماعی آن را نشان دهند.

نقاط قوت و ضعف:

قوم نگاران سعی میکنند با عضو شدن در فرهنگی که مورد بررسی قرار میدهند تاثیرشان را به حداقل برسانند ولی گاهی ارزشها و تعهدات آنها باعث مشاهده گزینشی و سوءتعبیر مشاهدات آنها می شود و یافته های قوم نگاری را نمی توان به افراد خارج از محیطهایی که پژوهش در آنها اجرا شده است تعمیم داد

لطفا جدول نقاط قوت و ضعف روشهای پژوهش رایج را به دقت مطالعه نمایید.
پایان جلسه سوم

روان شناسی رشد استاد: زینب رضائی